

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 bài Câu trần thuật đơn

I. Câu trần thuật đơn là gì ?

Câu 1: Các câu dưới đây được dùng để làm gì?

Chưa nghe hết câu, tôi đã héch răng lên, xì một hơi rõ dài. Rồi, với bộ điệu khinh khỉnh, tôi mắng:

– Hức! Thông ngách sang nhà ta? Dễ nghe nhỉ! Chú mày hôi như cú mèo thế này, ta nào chịu được. Thôi, im cái điệu hát mưa dầm sùi sụt ấy đi. Đào tổ nông thì cho chết!

Tôi về, không một chút bận tâm.

(Tô Hoài)

Trả lời:

Các câu này dùng để trần thuật.

Câu	Kiểu câu
Chưa nói hết câu, tôi đã héch răng lên, xì một hơi rõ dài.	Câu trần thuật
Rồi, với bộ điệu khinh khỉnh, tôi mắng:	Câu trần thuật
Thông ngách sang nhà ta?	Câu nghi vấn chức năng bộc lộ cảm xúc
Dễ nghe nhỉ!	Câu cảm thán
Thôi, im cái điệu hát mưa dầm sùi sụt ấy đi.	Câu cầu khiến
Đào tổ nông thì cho chết!	Câu cảm thán
Tôi về không một chút bận tâm	Câu trần thuật
Chú mày hôi như cú mèo thế này ta nào chịu được.	Câu trần thuật

Câu 2 – Xác định chủ ngữ, vị ngữ của các câu trần thuật vừa tìm được.

Trả lời:

Chủ ngữ	Vị ngữ
Tôi	đã héch răng lên, xì một hơi rõ dài
Tôi	mắng
Chú mày (CN 1), Ta (CN 2)	hôi như cú mèo thế này (VN 1)/ nào chịu được (VN 2)
Tôi	về không một chút bận tâm

Câu 3 – Xếp các câu trần thuật nói trên thành hai loại:

- Câu do một cặp chủ ngữ – vị ngữ (một cụm C – V) tạo thành.
- Câu do hai hoặc nhiều cụm C – V sóng đôi tạo thành.

Trả lời:

- Câu do 1 cặp chủ vị tạo thành:
 - + Tôi đã héch răng lên xì một hơi rõ dài
 - + Rồi, với bộ điệu khinh khỉnh, tôi mắng:
 - + Tôi về không một chút bận tâm
- Câu do 2 cặp chủ vị tạo thành:
 - + Chú mày hôi như cú mèo thế này, ta nào chịu được.

Hướng dẫn soạn văn lớp 6

CÂU TRẦN THUẬT ĐƠN

II. Luyện tập

Câu 1 – Tìm câu trần thuật đơn trong đoạn trích dưới đây. Cho biết những câu trần thuật đơn ấy được dùng làm gì.

Ngày thứ năm trên đảo Cô Tô là một ngày trong trẻo, sáng sủa. Từ khi có vịnh Bắc Bộ và từ khi quần đảo Cô Tô mang lấy dấu hiệu của sự sống con người thì, sau mỗi lần dông bão, bao giờ bầu trời Cô Tô cũng trong sáng như vậy. Cây trên núi đảo lại thêm xanh mượt, nước biển lại lam biếc đậm đà hơn hết cả mọi khi, và cát lại vàng giòn hơn nữa. Và nếu cá có vắng tăm biệt tích trong ngày dông bão, thì nay lưới càng thêm nặng mẻ cá già đôi.

(Nguyễn Tuân)

Trả lời:

Câu trần thuật đơn.

Chủ ngữ	Vị ngữ
Ngày thứ năm trên đảo Cô Tô	là một ngày trong trẻo, sáng sủa
... bầu trời Cô Tô	cũng trong sáng như vậy

→ Các câu trần thuật đơn dùng để kể tả về một sự vật hay sự việc nào đó.

Câu 2 – Dưới đây là một số câu mở đầu các truyện em đã học. Chúng thuộc loại câu nào và có tác dụng gì?

a) Ngày xưa, ở miền đất Lạc Việt, cứ như bây giờ là Bắc Bộ nước ta, có một vị thần thuộc nòi rồng, con trai thần Long Nữ, tên là Lạc Long Quân.

(Con Rồng cháu Tiên)

b) Có một con ếch sống lâu ngày trong một giếng nọ.

(Ếch ngồi đáy giếng)

c) Bà đỡ Trần là người huyện Đông Triều.

(Vũ Trinh)

Trả lời:

Cả 3 câu a, b và c đều là câu trần thuật đơn và có tác dụng giới thiệu nhân vật truyện.

Câu 3 – Cách giới thiệu nhân vật chính trong những truyện sau có gì khác với cách giới thiệu nêu trong bài tập 2?

a) Tục truyền đời Hùng Vương thứ sáu, ở làng Gióng có hai vợ chồng ông lão chăm chỉ làm ăn và có tiếng là phúc đức. Hai ông bà ao ước có một đứa con. Một hôm bà ra đồng trông thấy một vết chân rất to, liền đặt bàn chân mình lên wóm thử để xem thua kém bao nhiêu. Không ngờ về nhà bà thụ thai và mười hai tháng sau sinh một cậu bé mặt mũi rất khôi ngô.

(Thánh Gióng)

b) Hùng Vương thứ mười tám có một người con gái tên là Mị Nương, người đẹp như hoa, tính nết hiền dịu. Vua cha yêu thương nàng hết mực, muốn kén cho con một người chồng thật xứng đáng.

Một hôm có hai chàng trai đến cầu hôn.

(Sơn Tinh, Thủy Tinh)

c) Ngày xưa có ông vua nọ sai một viên quan đi dò la khắp nước tìm người tài giỏi. Viên quan ấy đã đi nhiều nơi, đến đâu quan cũng ra những câu đố oái ăm để hỏi mọi người. Đã mất nhiều công tìm kiếm nhưng viên quan vẫn chưa thấy có người nào thật lỗi lạc.

Một hôm, viên quan đi qua cánh đồng làng kia, chợt thấy bên vệ đường có hai cha con nhà nọ đang làm ruộng [...]

(Em bé thông minh)

Trả lời:

Trong các câu a, b, c dưới đây là những câu trần thuật nhưng nó còn có tác dụng kể, tả về nhân vật.

– Các nhân vật phụ được giới thiệu trước, sau đó mới nói đến nhân vật chính.

+ Các nhân vật chính: Gióng, Sơn Tinh Thủy Tinh, em bé thông minh.

+ Các nhân vật phụ: hai vợ chồng ông lão sinh ra cậu bé làng Gióng, Hùng Vương và Mị Nương, Viên quan đi tìm người tài giỏi.

Câu 4 – Ngoài tác dụng giới thiệu nhân vật, những câu mở đầu sau đây còn có tác dụng gì?

a) Xưa có một người thợ mộc dốt hết vốn trong nhà ra mua gỗ để làm nghề đẽo cày.

(Đẽo cày giữa đường)

b) Người kiếm củi tên mõ ở huyện Lạng Giang, đang bỏ củi ở sườn núi, thấy dưới thung lũng phía xa, cây cỏ lay động không ngớt mới vác búa đến xem, thấy một con hổ trán trắng, củi đầu cào bới đất, nhảy lên, vật xuống, thỉnh thoảng lấy tay móc họng, mở miệng nhe cái răng, máu me, nhớt dãi trào ra.

(Vũ Trinh)

Trả lời:

a) Ngoài tác dụng giới thiệu nhân vật, câu này còn có nghĩa kể, thuật lại việc “đốc hết vốn” để mua gỗ làm nghề đẽo cày.

b) Câu đơn ngoài việc kể về nhân vật, còn có tác dụng miêu tả về nhân vật.